

TRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

25. števil.

Maribor, dne 27. februarja 1924.

Letnik XVI.

Italijansko priatejstvo.

(Iz govora poslanca dr. Hohnjeca).

«Svobodne roke».

Dobili smo svobodne roke na Balkanu, tako povdarjajo režimska glasila, in kažejo na Bolgarijo. Koliko akcijske svobode bo naša država imela napram drugim državam na Balkanu, zlasti napram Bolgariji, to bo še le pokazala bodočnost. Pakt prijateljstva med našo in italijansko državo je tako splošne narave in tako malo detaljiran in opredeljen, da bo Italiji še vedno omogočeval izvrševanje od nekdanje Avstrije prevzete vloge pokroviteljstva nad balkanskimi državami. Za Italijo bo Bolgarija prav tako, kakor naša država, samo sredstvo za doseg njenih sebičnih ciljev, in za to bo Italija slejkoprej prakticirala svojo dobro preizkušeno metodo izigravanja ene slovanske države proti drugi. Ali bi ne bilo primernejše in potrebnije, da bi vodstvo naše zunanje politike našlo pravičen in trajen modus vivendi med našo državo in Bolgarijo in tako usmerilo našo balkansko politiko v slovanskem pravcu? Potem bi tudi izginila anomalija, da je Makedonija glavni vidik, s katerega se presoja in določa smer naše zunanje politike.

Vlada je dobila svobodne roke za ureditev notranjih razmer, tako razglašajo italijanski časniki in pri tem namigavajo na Radiča. Ako bi sedanji vlastodržci v naši državi si osvojili to načelo, bi priznali ingerenco zunanjih držav na ureditev notranjih razmer v naši državi, in potem bi njihova kritika Radiča in njegove metoda ne bila drugo, nego velika laž in hinavščina.

Gospod minister zunanjih zadev je predpoldne obširno govoril o gospodu Radiču, tako obširno, da se je moglo smatrati, da se pripravlja za pristop k federalističnemu bloku. Ako pa je gospod Ninčič hotel krivdo za Reko zvaliti na Radiča, njegova argumentacija bo-leha na tej napaki, da gospod Radič dosedaj še ni bil minister zunanjih zadev države SHS, marveč je bil ter je minister zunanjih zadev g. Ninčič, ki nosi popolno odgovornost za predajo Reke.

Naši rojaki pod Italijo.

Pripomniti je še nekaj, kar je načelne in bistvene važnosti. Pri sklepanju prijateljskega pakta z Italijo je Pašičeva in Mussolinijeva vlada pozabila na to, da tvorijo most prijateljstva med Italijo in Jugoslavijo Slovenci in Hrvati, ki jih je Italija podjarmila svoji oblasti. Preko mrtvega tela hrvatskega in slovenskega naroda v Julijski Benečiji naša država Italije ne bo objemala, niti ji nudila prijateljske roke. Vsak pritisk in vsako zatiranje v Italiji ostalih Slovencev in Hrvatov pomenja rušenje mostu, ki vodi do sporazuma in prijateljstva med Italijo in našo državo. O tem se ne varamo mi, o tem se naj tudi ne varajo italijanski nacionalisti z Mussolinijevo gardo na čelu.

V trajnem žalostnem spominu ostanejo tisti zločini, ki so jih fašisti storili hrvatskemu in slovenskemu ljudstvu. Fašisti so dne 13. julija 1920 sežgali Narodni dom v Trstu. Dne 14. julija 1920 so sežgali Narodni dom v Pulju. Sredi julija 1920 so uničili tiskarno «Pučkega prijatelja» v Pazinu. Meseca aprila in maja 1921 pred volitvami v rimski parlament, ki so bile 15. maja 1921, so uprizorili fašisti po Istri požige, poboje in nasilja vseh vrst nad našim narodom. Dne 2. septembra 1921 so fašisti sežgali Narodni dom pri Sv. Ivanu v Trstu. Dne 20. decembra 1922 se je vršila v Rimu seja centralne komisije, na kateri je bilo sklenjeno, razkosati slovensko ozemlje na tri dele, uničiti samostojno goriško deželo in odpraviti zadnje ostanke avtonomije.

Dne 18. septembra 1923 je izšel zakon, s katerim se odpustajo z 31. decembrom 1923 vsi sodniki bivše Avstrije iz službe. Ta udarec zadene predvsem Slovence. Dne 24. septembra 1923 je izšel odlok, s katerim se ukinejo vse slovenske srednje šole. (Gimnazija in realka v Idriji).

V Istri je bilo takoj s početka ukinjenih 150 slovanskih šol. Sedaj je pa italijanska vlada izdala dekret, po katerem se mora od 1. oktobra 1923 naprej vršiti pouk vseh predmetov v I. razredu osnovnih šol izključno v italijanskem jeziku. Pouk slovenskega jezika za otroke omenjenih razredov je neobvezen. Ko so se slovenski poslanci v italijanskem parlamentu pritožili proti temu nezakonitemu in nekulturnemu postopanju šolskih vlasti, jim je naučni minister Gentile, 18. septembra 1923 dal odgovor, v katerem ne navaja niti enega stvarnega razloga v obrambo protizakonitega in protikulturnega sklepa šolskih vlasti, marveč samo hvalisa italijansko kulturo, ki je baje v vseh časih bila svetilnik civilizacije ter čast in dika italijanskega naroda.

Narod napram vladni pogodbi s fašisti.

Sedaj so fašisti pod vodstvom Mussolinija postali prijatelji naše države. Ali bodo fašisti ostali še naprej

zatiralci Slovencev in Hrvatov v Julijski Benečiji? Ali bodo nadaljevali svojo divjaško politiko proti tamošnjim Slovincem in Hrvatom? Ali se bo zopet obistinitila stara prislovica, da volk menja dlako, narave pa ne? Dosedaj fašisti še niso popravili niti ene krivice, storjene Slovincem in Hrvatom. Dosedaj še niso dogradili Narodnega doma v Trstu, ki še vedno leži v razvalinah. Gospod ministrski predsednik se je na svojem potu v Rim mudil tudi v Trstu. Škoda, da ni tamkaj položil žalobnega venca na razvaline Narodnega doma. Tako bi pokazal svoje simpatije tamošnjim trpečim Slovincem in hkrati bi primerno dekoriral monument kulturnega dela italijanskega fašizma. Dosedaj fašisti še niso popravili in dogradili porušeni Narodni domov v Pulju in pri Sv. Ivanu. Slovenski in hrvatski sodniki so bili odpuščeni iz službe ter se ne smejo vrniti v urade. Slovenci in hrvatski duhovniki, ki jih je pregnalo fašistovsko nasilje, še vedno bivajo v tujini, slovenski in hrvatski ljudstvo pa je brez duhovnikov, ali pa se mu vsiljujejo italijanski duhovniki. Primorskim Slovincem odvzete šolske zgradbe so še vedno zaprte ali pa so tamkaj nameščene italijanske šole. Odredba, s katero so od 1. oktobra 1923 naprej vsi I. razredi vseh slovenskih in hrvatskih osnovnih šol popolnoma poitalijančeni, je še vedno v veljavi. Fašistovski prijatelji naše države je do slej še niso preklicali. Poitalijančevanje slovanske dece se vrši naprej. Spricho tega smemo z varijacijo vprašanja slavnega rimskega retorja vzklikniti: «Qua usque tandem abutere Mussolini, amicitia nostra!» — Kako dolgo še boš, Mussolini, izrabljal naše prijateljstvo?

Dokler so Slovenci in Hrvati v Italiji zatirani, dokler se preganjajo in zapostavljajo, dokler se smatrajo za državljane druge vrste, dokler jim ni popolnoma zjamčena narodna svoboda in možnost razvoja slovenske in hrvatske narodnosti in slovanske kulture, dokler jim niso dani pogoji za gospodarski obstoj in razvoj, tako dolgo o pravem prijateljstvu ne more biti govora. Naj se taki pakti sklepajo in podpišejo sto- in še večkrat, srce slovenskega, hrvatskega in tudi srbskega naroda jih bo vedno najodločnejše odklanjalo.

Politični položaj.

Mussolini in Pašič—Ninčič. Kmalu za Ninčičem, ki je v beograjski skupščini branil in utemeljeval rimsko pogodbo, je spregovoril Mussolini ter odvzel Pašiču in Ninčiču poslednjo možnost v obrambo in zagovor izdaje Reke. Mussolini je pobil vse izgovore, s katerimi je Ninčič branil rimsko pogodbo. Mussolinijev govor je na eni strani velikanska blamaža za Pašiča in Ninčiča, na drugi strani pa dokaz, da sta si ta dva enostavno izmislila argumente v opravičilo reške izgube. Mussolini drži sedaj Reko v rokah in se celo ponaša s tem, da lahko naša dva ministra postavi na — laž. Mussolini je dejal, da je bilo Sforzino pismo glede Baroša in Delte, četudi tajno, — obvezno za Italijo ter bi moral to pismo italijanski parlament tudi odobriti. Radi tega, pravi Mussolini, bi Italija morala Jugoslaviji predati Baroš in Delto, Ninčič je pa trdil, da smo mi to dobili samo z žrtvovanjem Reke. Če bi bilo prišlo do švicarskega razsodišča potom Lige narodov, bi morala Italija po § 4 rapalske pogodbe priznati samostojnost Reke, pravi sam Mussolini, naš zunanji minister pa trdi, da z razsodiščem ne bi dosegli — ničesar. Ninčič je še trdil, da moramo žrtvovati Reko radi nevarnosti vojne z Italijo, Mussolini pa pravi, da bi se radi rapalske pogodbe dvignila polovica Evrope proti Italiji. — Tako je Mussolini odgovarjal na Pašič—Ninčičeve argumente ter dokazal, da ni bilo treba iz nobenega, od Ninčiča navedenega razloga predati Reke.

Pašičeva vladna večina se je začela krhati. Na seji narodne skupščine dne 25. t. m. so se pokazali jasno prvi znaki krhanja vladne večine. Na dnevnem redu je bil proračun in kot govornika sta nastopila znani radikalni preganjalec dr. Lazice Markovič Rankovič in poslanec nemškega kluba Moser, Rankovič je nastopal v svojem govoru odločno proti proračunu in finančni politiki sedanje vlade. Glede proračuna je Rankovič pozval vse poslance, ki majo kaj vesti, naj ga zavrnejo, ker je uravnotežen samo potom neznosnih novih davčnih bremen, katerih narod ne bo mogel nositi. Naša finančna politika je zmešana — davčna politika ni nič drugega. Odločnemu nastopu poslanca Rankoviča se je vse čudilo, radikale pa so njegove besede tako razkačile, da so ga izključili iz radikalnega kluba. Kakor Rankovič je govoril proti proračunu, in naši zavoženi finančni politiki tudi nemški poslanec Moser, ki je zagrozil vladi, da bo nemški klub glasoval proti proračunu. — Radikalne vrste so se začele krhati torej že na znotraj, ter bo izključeni Rankovič potegnili iz kluba radikalov nekoliko poslancev, pa tudi nemški podporniki Pašičeve vlade so se začeli majati radi zgoraj označene izjave nemškega poslanca Moserja.

Sklepi Hrvatske Zajednice. V nedeljo se je vršila v Zagrebu odborova seja Hrvatske Zajednice (HZ), na kateri se je razpravljalo o političnem položaju, o delu Hrvatske Zajednice in o njenem razmerju do HRSS. Vsa razprava se je vršila z vidika dveh najvažnejših dogodkov zadnjega časa, ki sta odločilnega značaja za razvoj hrvatske narodne politike, to je parcelacija Hrvatske in izročitev Reke Italiji. Na seji se je konstatiralo, da je po teh dogodkih potrebna še odločnejša in obširnejša akcija za obrambo hrvatske narodne individualnosti na vseh poljih narodnega življa, posebno na ekonomskem in kulturnem, kakor tudi akcije za vzpostavitev hrvatske državne svobode. Soglasno se je povdarjala potreba čim ožjega delovanja s HRSS. Sprejeli so sklepi, ki se nanašajo na strankino delo in stališče HZ tako v političnem kakor v organizacijskem pravcu. V kratkem času bo sklican zbor HZ, na katerem se bodo stavili v tem smislu potrebni predlogi.

Jugoslovanska muslimanska organizacija je imela v nedeljo v Sarajevu svoje zborovanje, na katerem je dr. Spaho poročal o pogajanjih in pripravih za opozicijski blok. Zbor je poročilo in taktiko poslanskega kluba JMO odobril.

Vprašanje trboveljske družbe in rudarjev pred skupščino. Na torkovi skupščinski seji je poslanec Kremžar v imenu Jugoslovanskega kluba stavil na ministra za šume in rude vprašanje, kaj namerava vlada storiti, da bo trboveljska premogovna družba njene odredbe uvaževala in spoštovala. Kar se je v parlamentu glede rudarjev in družbe sklenilo, to se še vedno ni izvedlo in ravnateljstvo družbe očitno zasmehuje vlado in parlament. Minister se je zopet izgovarjal, da «nima podatkov», iz opozicije so se pa čuli kliči po represalijah proti trboveljski družbi.

Rusija in njeno priznanje. V beograjski «Politiki» je napisal naš novi berlinski poslanik g. Živojin Balugdič značilen članek o odnošajih z Rusijo. On je odločno proti pasivni politiki proti Rusiji, ker bi za spreminitev režima v sovjetski Rusiji zelo ugodno vplivala prisotnost inozemskih predstavnikov. V odnošajih z Rusijo obstoje dve skupini držav. Prva hoče, da ostane Rusija še nadalje v tem kaosu, da jo lažje izkorišča ter izrabljuje v tej ogromni državi svojo ekonomsko in politično moč. V to grupo spadajo Anglija, Nemčija in Italija, katera je še zlasti zainteresirana na slabi Rusiji vsled velikega sovraštva do Slovanov. V drugo skupino spadajo Francija in vse slovanske države, katerim je na tem ležeče, da se Rusija čimprej ojači. To potrebo čuti tudi ostala Evropa. Sovjetska vlada ima danes v mednarodnem koncernu važen pomen ter se bo za naprej sigurno udeleževala rešitev važnih mednarodnih vprašanj. In države, ki niso smatrale za potrebno, da sklenejo redne zveze z Rusijo, bodo morale na konferencah, hočeš — nočeš z njo sodelovati, njihov položaj bo pa znatno otežkočen, ker ne bodo mogle s to mogočno državo delati nikakih kombinacij. Na sovjetsko vlado ne bo delovalo prav nič, da je nečje nekatere države priznati, ona se bo vkljub temu udeleževala rešitve evropskih vprašanj. Ne smemo pozabiti, da je sovjetska vlada vkljub vsem slabostim dosedaj edina predstavnica prave Rusije. Posebno neugodno bo za one slovanske države, ki Rusije niso priznale, ako v bodoče tega ne storijo, ker bodo ostale izven koncerna evropskih sil, ki bo vplival na sovjetsko vlado ter uredil njene odnošaje z ostalo Evropo.

Po svetu.

Neresnične vesti o prevratu v Bolgariji. Nekateri naši in inozemski listi so pred par dnevi prinesli senzacionalno vest o izbruhu komunistične revolucije v Bolgariji. Kralja Borisa so baje revolucionarji ujeli. Cankova in par ministrov pa ubili. Te vesti niso bile dosedaj od nobene strani potrjene ter slone gotovo na borznih spekulacijah. — Vlada Cankova je zaprosila konferenco ambasadorjev v Parizu, da se ji dovoli povečati kontingent armade na 50 tisoč mož. To povečanje utemeljuje bolgarska vlada z različnimi nemiri, katerih ne more zadušiti dovolj naglo vsled pomanjkanja oborožene sile. Prošnja je prišla na razpravo dne 23. t. m. in konferenca je po stvarni proučitvi položaja ugotovila, da dosedanje število vojakov Bolgariji popolnoma zadostuje ter ne obstoji nikak tehten vzrok, da se to število poveča. Konferenca je bolgarsko prošnjo enoglasno odbila ter bolgarski vladi sporočila, da se mora v pogledu na armado striktno držati vojaških klavzul neullske mirovne pogodbe.

Atentat na predsednika albanske vlade. V soboto, je bil izvršen v Tirani atentat na predsednika albanskega kabineta Ahmed bega Zoga. Atentator je izstrelil tri strele na predsednika v trenutku, ko je stopil v dvorano, v kateri se posvetuje albanski parlament. Dva strela sta pogodila Ahmet bega v roko in nogo, dočim je tretji zgrešil. Napadalec je dijak Bekio iz plemena Mati; po atentatu je hotel zbežati, žandarmerija ga je pa ujela.

Rane ministrskega predsednika so lahke. — Interesantno je, da je Ahmed beg najmlajši ministrski predsednik na svetu, star je namreč še le 28 let. Študiral je v Carigradu, v Albaniji se je pa že z 18. leti vrget na aktivno politiko ter je igral vedno važne vloge.

Rekonstrukcija češke vlade. Kakor poročajo listi, nameravajo izstopiti iz sedanjega kabineta minister finance Bečka, trgovinski minister Novák in železniški minister Stribernik. Naslednik finančnega ministra bi imel postati Engliš, ki je že upravljal s tem resorom, kot bodoči minister trgovine pa bi prišel v poštev poslanec Lukavski.

Rusko-angleška pogajanja. Ruski zastopnik Rakovski v Londonu se je še, predno je bila odposlana znana angleška nota Rusiji začel pogajati z zastopniki angleških velebank zaradi posojila v znesku 30—40 milijonov funtov. Bankirji so odgovorili, da bodo posojilo dovolili, če Rusija prizna svoje predvojne dolgeve. Nekaj dni potem je Rakovski pokazal bankirjem brzojavko iz Moske, po kateri bi ruska vlada pristala tudi na ta pogoj.

Med Japonsko in Rusijo je nastal spor, ker je japonska vlada prepovedala zastopniku ruske novinarske agencije «Rosta» bivanje v Tokiju. Ruska vlada je na to zagrozila, da izžene iz Rusije vse japonske poročevalce, da odvzame japonskemu konzulu v Vladivostoku poverilnico in da ne bo več prevajala japonske pošte preko Sibirije.

Razorožitev na morju. Na rimski konferenci, ki razpravlja o razorožitvenem predlogu Društva narodov je nastal spor glede razoroževanja na morju. Društvo narodov je predlagalo, da sme imeti vsaka država samo toliko vojnih ladij, kolikor jih je imela leta 1921. Edino Chile in Braziliji bi se dovolilo povečati svojo floto. — Temu predlogu sta se uprli Rusija in Španija, zlasti prva, ki bi smela imeti po tem predlogu samo 100 tisoč ton brodovja, zahteva pa kot minimum 400 tisoč. Radi tega spora bo konferenca preložena.

Petrolejska afera v Združenih državah. Preiskavo znanega petrolejskega škandala, v katerega so zapleteni znameniti člani republikanske stranke, ki je danes na vladi in kateri pripada sam predsednik Coolidge, je prevzel poseben parlamentarni odbor. Demokratski stranki je ta afera zelo dobrodošla v volilnem boju proti republikancem. Ti so radi masčevanja obtožili tudi Wilsonovega zeta Mac Adooa, ki je član demokratske stranke; dolže ga, da mu je petrolejska družba Dohemey obljubila milijon dolarjev nagrade, če izposluje temu društvu eksploatacijo mehiških vrelcev; Mac Adoo je prejel 100 tisoč dolarjev že naprej, kot predjuna. — Preiskava odkriva še nadaljne senzacionalne afere, ki dokazujejo, kako stoji sedanja ameriška vlada pod vplivom petrolejskih magnatov.

Kako uničujejo naše orožništvo.

Nepobito in priznano dejstvo je, da je bilo orožništvo poprej izborno organizirano ter da je po preobratu ostalo v službi Jugoslavije od orožniškega moštva in oficirjev po vneta in vestni perustraciji samo to, kar je v vsakem oziru čisto, zavedno in sposobno. — Drugo nepobito dejstvo je pa to, da Srbija nikdar ni imela modernega orožništva in iz tega sedaj sledi žalostno propadanje orožništva v Sloveniji, ker so v Beogradu zavrgli dobro ustrojstvo orožništva ter vse po svoje uredili.

V Srbiji se orožniški oddelek prav nič ne razlikuje od kake čete regularne ali celo iregularne (komitske, dobrovoljske in druge) vojske: ima svojo kasarno ali karaulo ter hodi na pohode proti hajdukum, za orožniško službo v našem smislu in pomenu pa ni in ne more biti sposoben. Nekaj časa so se pustili naše orožništvo, kakršno je, sedaj se pa tudi to uničuje, ker se povspehuje «reorganizacija» po srbskem načinu zlasti radi tega, da najde preobilica srbskih štabnih oficirjev svoja mesta. V avstrijski žandarmeriji je bilo mesto za samo enega generala, v Jugoslaviji dobimo pa kar tri in mesto pet brigad — devet žandarskih polkov.

S tem v zvezi je pa redukcija visoko kvalificiranih orožniških oficirjev Slovencev in Hrvatov: zdaj enega v penzijo, zdaj drugega v Piskopejo, zdaj tretjega tja, a na njihova mesta pristne Srbe. Ne pomisli pa nikdo, da ti Srbi pri nas uspešno ne morejo služiti tudi, če imajo najboljšo voljo: 1. ne znajo slovenskega jezika. 2. naši zakoni, državni in deželni, so še vsi stari avstrijski in bo še mnogo let preteklo, da se bodo nadomestili z novimi, skupnimi za celo državo. Sedanjih zakonov ne poznajo niti trohice, a zakonskih predpisov ki jih iz Srbije poznajo, pri nas uporabljati ne morejo, ker niso veljavni. Naučiti se jih tudi ne morejo, ker so ti zakonski predpisi tiskani v nemščini. Posledica torej je, ali pustijo delati svoje narednike kakor ti vedo in znajo, oni sami pa cigarete pušijo; če pa sami poskusijo delati, so pa neprestane kolizije s tukajšnjimi zakoni naravna posledica; pri moštvi pa izgubijo ugled, kar zna vsak poskusni orožnik več od naših zakonov, kot njegov predpostavljani Srb, ki je osebno na stvari čisto nedolžen, da so ga višja povelja postavila na mesto, katerega on pri najboljši volji izpolniti ni v stanju. 3. Tak oficir ne more tudi skrbeti za poduk podrejenih, ker je v prvi vrsti sam poduka potreben; posledica, padanje splošnega strokovnega nivoja naših slovenskih, jako inteligentnih orožnikov. 4. Ne razumejo naših razmer in našega ljudstva ter dajejo radi tega na razne zahteve oblasti napačna in slaba poročila.

Pogubonosa orožniška «reorganizacija» se vrši brez soodločevanja pol. oblasti, ki je potrebno po orožniških in drugih zakonih. Izgleda, da je dal notranji minister kar v naprej «proste roke» svojemu prijatelju

generalu za žandarsko reorganizacijo, ki je pa v pravem pomenu besede propadanje orožništva zapadno-evropskega tipa.

Pri tem pa raste tudi zanimiva konfuzija. V Sloveniji imamo dober primer za to. Postavili so oblasti, ustoličili velike župane, orožništvo so pa reorganizirali v žandarski polk, ki nima bataljonov, ampak samo poveljstvo v Ljubljani, drugod pa samo čete in postaje, da se mora sedaj mariborski veliki župan glede orožništva vedno obračati — v Ljubljano. Dokler v Mariboru ni bilo velikega župana, je bilo tu poveljstvo orožniškega bataljona, sedaj, ko je veliki župan s svojo oblastjo tu, je pa v Mariboru samo navadna orožniška četa in poveljstvo orožništva za celo razdeljeno Slovenijo — je v Ljubljani.

O žandarskem polku v Sloveniji bomo o priliki še govorili, za sedaj pa bomo povedano samo to, da je poveljnikov pomočnik Srb, podpolkovnik Štefanovič, ki je pred tremi leti služil še pri pešadiji v Mariboru, potem pa presedlal v žandarmerijo ter v Osijeku čakal na mesto v Sloveniji, adjutant je tudi Srb, slovenske oficirje iz polka hitro zamenjujejo s srbskimi in tako je reorganizacija orožništva v polnem teku ter je nujno potrebno, da poslanci v parlamentu opozore na njene posledice, če že politična oblast sama ne vidi, kaj lahko pričakuje od «reorganiziranega» orožništva.

Dnevne novice.

Priključitev Baroša in Delte naši državi se je izvršila v nedeljo ob vojaškem obhodu z godbo brez drugih svečanosti. Občinski svet na Sušaku se je ob tej priliki sestal k izredni seji, na kateri je najprej pozdravil občinski svet general Milič, nakar je imel predsednik občine Kučič daljši govor, v katerem je povdarjal, da Sušak nikakor ne bo mogel preboleti izgube Reke in da ne bo nikdar pozabil bratov na Reki, v Trstu, Istri in na Goriškem. Na to je občinski svet sklenil, da se ves teritorij, ki je pripadel Jugoslaviji, imenuje pristanišče Sušak. Dosedanja baroška luka se imenuje kralja Aleksandra luka, Bankino pa Karagorgjeva luka. — Mrtvi kanal se imenuje Frana Supila kanal. Preko železniškega mostu čez Rečino je odprt železniški promet s sušsko luko. Razmejivna komisija postavlja znamenja ob meji severno od Reke. Ta meja je od Matulj, ki ostanejo na italijanskem ozemlju, sporedno z železniško progo, tako, da ostane cesta Kastav—Reka do vasi Tonetičina Jugoslaviji. Na mestu, kjer se ta pot sreča z železniško progo, se obrne meja proti severozahodu, tako, da pripade vas Pehlin nam, nato pa meja v polkrogu obkroži vas Drenovo, ki ostane Italiji. Zadnje hiše te vasi pripadajo nam. — Danes se odpre tudi direktni potniški promet z Reko. Dosedanji vlaki do Sušaka se bodo na Bakru razdelili na dela, od katerih bo peljal eden direktno na Reko, kakor je to bilo pred konfliktom z Italijo.

Duhovniška vest. Gospod kaplan v Gor. Radgoni Anton Medved je prestavljen v Dramlje.

Društvo katechetov za lavantinsko škofijo vabi vse svoje člane, pa tudi druge gospode stanovske tovariše, da se udeležijo v četrtek dne 6. marca popoldan ob pol 2. uri v škofijski pisarni, katehetskega sestanka. Predava dr. Josip Somrek, prof. bogoslovja o stanju sodobne katehetike. Ker pridejo v razgovor še nekatere druge važne zadeve, posebno šolsko društvo za starše, prosi odbor za obilno in zanesljivo udeležbo, kolikor mogoče tudi od zunaj. Po sestanku odborova seja.

Gostilničarji in točilec alkoholnih pijač, pozor! — Generalna direkcija posrednih poreza v Beogradu je odločila, da ni treba plačati takse za pravico točenja alkoholnih pijač za drugo polletje 1923 in sicer onim gostilničarjem in točilem alkoholnih pijač, ki so imeli koncesijo že pred 15. novembrom 1923. Onim strankam pa, ki so že plačale zgoraj omenjeno takso, se bodo uračunali že plačani zneski za prvo in drugo polletje tekočega leta. Vsi oni pa, ki še niso plačali takse za drugo polletje 1923, ti morajo plačati samo za prvo polletje 1924.

V Slov. Bistrici se vpelja električna razsvetljava in slovesna otvoritev bo v petek 29. svečana. Pri tej priliki se vrši velikanska slovesnost združena z banketom, godbo in plesom pozno v noč. Čudno, da se ta slovesnost priredi ravno v petek! Kakor slišimo bodo radi tega najodličnejši gostje izostali. Kmetstvo ljudstvo se nad tem javnim pohujšanjem po pravici zgraža.

Ptujsko okrajno glavarstvo je izdalo dne 13. t. m. zelo umestno in potrebno naredbo zoper takozvane kurente ali pustne šeme. V nekaterih krajih je postala navada, da hodijo maskirane in našemiljene osebe po vaseh, že prava nadloga. Prepoved pravi: Vsako leto prihajajo pritožbe o izgredih pustnih šem, ki ne le nadlegujejo ljudi na cesti ter zahtevajo od njih denar, ampak prihajajo kar trumoma od daleč naokoli v vasi in tam navadno v pijanem stanju razgrajajo, udirajo v hiše ter zahtevajo jedi in pijače ali pa denar ter nastopajo naravnost nasilno napram onim, ki jim ne ustrezajo. Maskirati ter preoblačiti se in pohajati v maskah je v smislu § 15 razglasa z dne 28. septembra 1858 bvrške štajerske namestnijske drž. zak. št. 22 strogo zabranjeno ter določeno, da se morajo take osebe, ki so aretirani in kaznovati. Razven tega je beračenje mask kaznjivo po § 2 zakona z dne 24. junija 1885. Zato naroča okrajno glavarstvo občinskim predstojništvom, da to prepoved ponovno razglasijo, ker se bo vsak prestopnik najstrožje kaznoval.

Ormož. (Izjava). Podpisani sem zadnji čas napadani v «Domovini» in «Taboru» zaradi svojega kina v Katoliškem domu. Na te in podobne napade ne bom odgovarjal, ker dobro poznam njih povzročitelja, kate-

rega nečedno početje itak večina Ormožanov obsoja. — Za me in za kino so ti napadi najboljše reklama. Slišati pa moram, da se me dolži, kakor bi bil jaz član ali celo dbornik nemškega gospodarskega društva za Spod. Štajer, ker sem menda na listi za politično oblast kot tak podpisan. Javno tukaj izjavljam, da laže, kdor kaj takega o meni trdi. Sem in ostanem pristaš SLS. Gospodje iz drugega tabora, ki ste tako govorili in trdili, če ste možje, popravili zdaj i vi javno to svojo napačno trditev. Vprašajte voditelja nemškega društva za Ormož g. Adolfa Štamena, ki vam to mora potrditi. Ako pa boljše veste, potem se je moj podpis ponaredil in zlorabil in naznanite to politični oblasti. Jaz imam svoje prepričanje, vi pa svoje, zato si lahko ostanemo prijatelji, kakor smo bili do sedaj. Ne poslušajte tistega, ki mene in druge blati po vaših listih, ki je poprej le vsakega od vas znal sramotiti. Kot stari Ormožan hočem z vsemi Ormožani v miru živeti. Avgust Kreuz, posest. in lastnik kina v Ormožu.

Beda in brezposelnost. Vlada se hvali, kako je dvignila denar, beda in draginja v državi je pa vedno večja. Zakaj? — Zato, ker je tečaj dinarja eno, njegova kupna moč v notranjosti države pa drugo. Tečaj dinarja v inozemstvu bi bil gotovo še višji, če ne bi vzbujala politika beograjskih mogotcev tako malo zaupanja. Lahko rečemo, da ministri tečaj dinarja še celo zadržujejo, dočim cenam in draginji dajejo prosto pot. Draginji se pa pridružuje tudi vedno večja brezposelnost. K tej mnogo pripomore tudi vlada s svojimi redukcijami. V Zagrebu se je vršila enketa o vprašanju brezposelnosti, ki je ugotovila, da je na Hrvaškem že 53.500 brezposelnih delavcev in nameščencev, od teh v samem Zagrebu 10.000! Statistika bolniške blagajne pravi, da je 90 odstotkov njenih članov bolnih! Enketa je sklenila, da zahteva od vlade podpore za brezposelne, ki naj jih delijo borze dela. Zagrebška občina je sklenila 25 milijonov dinarjev kredita za zidanje stavb, da bi se tako zaposlilo vsaj nekaj delavcev. — Kar pa vlada stori proti brezposelnosti, je neznatno in sramotno. V pomoč brezposelnim votira neznatne svote, a še tega ne izplača. Leta 1919—20 je bilo 1.550 milijonov dinarjev državnih izdatkov, za brezposelne podpore pa samo 500.000 dinarjev, leta 1902—21 državnih izdatkov 3.990 milijonov dinarjev, za brezposelne pa 610.000 dinarjev, leta 1921—22 državnih izdatkov 6690 milijonov dinarjev, za brezposelne pa 500.000 dinarjev, leta 1922—23 državnih izdatkov 8.940 milijonov za brezposelne pa 500.000 dinarjev in sedaj za leto 1923—24 je trža rih izdatkov 10.344 milijonov dinarjev, za brezposelne pa samo 400.000 dinarjev ali v vseh teh letih je vlada od dobrih 42 milijard določila za brezposelne podpore samo 2 milijona, 910.000 dinarjev. Državni izdatki so vedno večji, ker si ob vedno višjem tečaju dinarja ministri in generali nakazujejo vedno večje plače, za socialno skrb se pa dajejo vedno manjše drobtinice, ker je dinar «vedno več vreden».

Nesreče na naših železnicah. Brezbriznost vlade in slabost železniške uprave je jela žeti sadove svojega dela. Od vseh krajev države prihajajo skoro dnevno poročila o železniških nesrečah, katerih ni zakrivila nepazljivost osebja in uradnikov, pač pa strohnili železniški pragovi in slabe tračnice. Skoro vse večje železniške nesreče pri nas so se dogodile na ta način, da je vlak skočil s tira, trčenj je bilo le malo. Komaj se je raznesla vest o veliki nesreči pri Sunji, pri kateri je bilo ranjenih 18 rekrutov, že se je dogodila druga, ki je sicer srečnejše potekla, značilna pa je vsekakor. Vsled pokvarjene proge pri Sunji je moral voziti brzovlak Beograd—Zagreb po stranski progi preko Novske. V nedeljo je ta brzovlak v okolici postaje Popovača skočil s tira. Trije vagoni so bili močno poškodovani, od potnikov in osebja pa k sreči ni bil nihče ranjen.

Izseljeniški komisarijati v Zagrebu opozarja na nevarnost pri izseljevanju v Južno Ameriko. Vlada države San Paulo v Braziliji hoče podpirati useljevanje tujih delavcev na svoje kavine plantaže s tem, da bo razposlala svoje agente, ki bodo delavce tudi brezplačno, odnosno proti poznejši vrnitvi prevajali v Brazilijo. Pred izselitvijo je pa treba svariti, ker se mora silno naporno delati v zelo nezdravih krajih in ker so plače zelo slabe ter si izseljenec nič ne prisluži, temveč se še zadolži. Drugi agenti zopet varajo izseljence, da se iz Južne Amerike zlasti iz Buenos Aires in Montevideo prav lahko na skrivaj pride v Zedinjene države. Taki agenti žrtvam najprej izvajajo denar, jih vkrcajo na ladjo ter pustijo na cedilu, da jih oblasti Zedinjenih držav pošljejo zopet nazaj ali pa celo zapro.

Dolgo spanje. 14 letna beograjska dijakinja Angelina Vorkopič spi že dvajset dni neprenehoma. Prestrašeni starši so poklicali že najboljše zdravnike, toda prebuditi je niso mogli. Hranijo jo z mlekom, katerega ji vlivajo v malih količinah v usta. Prvih pet dni je bilo spanje tako trdno, da ni dala na klicanje nikakega odgovora, sedaj pa že odgovarja, seveda zmedeno, kakor v sanjah. Zdravniki so mnenja, da gre za slučaj tropične letargije, ki je v naših krajih silno redka.

Obsodba stubiških upornikov. V pomladi v preteklem letu je v Stubici pri Zagrebu popisovala vojaška komisija kmetске vozove in žigosala konje. Kmetje so mislili, da bo nastala mobilizacija in vojna ter so za to komisijo pregnali ter se uprli. Moralo je intervenirati orožništvo in vojaštvo ter je prišlo do streljanja. Oblasti so veliko število kmetov aretirale, ter so jih zaprli v zagrebške ječe. Preteklo soboto se je končala razprava proti 26 kmetom. Zagrebško sodišče je obsodilo 15 možakarjev na ječo od 2 do 6 mesecev, 11 pa oprostil.

Trdoglavi samomorilec. V Zagrebu se je te dni obesil Slovenec Jakob Čatež na telefonsko žico, katero je

privezal na neko cev. Samomor je poskušal storiti že preteklo leto, pa so ga v zadnjem trenutku rešili. Tudi to pot ga je skušala odvrtiti od tega dejanja njegova ljubica, toda trdovratnež jo je oklofotal ter vrgel iz stanovanja. Ko se je čez par minut vrnila z nekim kočijajem, se je temu ravno isto zgodilo. Čatež se je na to v sobo zaklenil in se obesil.

Razprava proti razbojniku Čarugi. Sodna preiskava proti Čarugi in njegovim tovarišem je v glavnem končana in se bo obravnavala vrhila skoro gotovo pred Veliko nočjo. Sedaj pred obravnavo še bodo izkopali one žrtve, katere je Čaruga sam ubil, ali pa jih pustil ubiti po svojih pomagacih. Glede nagrade za izsleditev Čaruge je odločilo notranje ministrstvo, da se izplača naredniku Stefanu Balatinacu 23 tisoč dinarjev, desetniku Dimitriju Milović 21 tisoč, naredniku Josipu Dvonjak 17 tisoč, ostalim orožnikom, ki so se udeležili Čarugine aretacije pa vsakemu po 6 tisoč.

Afera Carlier pride te dni do sodne razprave. Sodna razprava proti francoskemu kapetanu Carlieru, ki je obdolžen, da je ubil švicarskega trgovca Jéana Issellia, bi se imela vršiti že pred dobrim mescem, a so jo morali preložiti, ker se ni bil zbran ves material. Sedaj so dospeli v Beograd tudi razne polizvedbe glede Carlierja iz Francije. Izpovedi kapetana Carlierja in brata pokojnega Issellia so zahtevale, da se zaslišijo priče, ki bivaajo v Švici in tudi žena ubitega trgovca. Pred štiri dni so dospeli iz Zürich v Beograd zadnje izpovedi švicarskih prič. Carlieru so sporočili te dni, da pride pred sodišče in vesel je prosil preiskovalnega sodnika Andjelkovića, naj mu še dovoli nekaj dni, da se bo temeljito pripravil na zagovor. Radi te Carlierijeve prošnje še ni določen dan razprave. Tej zanimivi razpravi bodo poleg radovednih Beograđanov prisostvovali zastopniki Švice ter žürisških listov in veliko francoskih poročevalcev.

Silni sneženi meteži po takozvanem Gorskem Kotaru (od Ogulina do Sušaka). Po Gorskem Kotaru so divjali te dni silni sneženi meteži, ki so onemogočili, ter ovirali železniški promet. En tovorni vlak je celo obitval v snegu, osebni vlaki pa so vozili radi sneženih ovir z zelo velikimi zamudami. Sedaj pa, ko je prenehalo snežiti, pa brije po teh krajih ledeno mrzla burja.

Dalmatinski težaki in kolonisti so zopet v boju z veleposesniki in vlado, ki se zopet pripravlja, da ugodni vsem veleposesniškim zahtevam po oni zemlji, ki so jo dobili kmetje takoj po preobratu. Radi tega spora so že bili po Dalmaciji krvavi pobeji in bodo zopet, če vladar ne ugodni spomenici, ki so jo vložili težaki in kolonisti s 10.000 podpisov. Največja revščina vlada na otokih, kjer 20 odstot. seljstva nima niti pedit zemlje ter ne more najti pravega zasluzka. Ljudje prosijo za polne liste v Ameriko, a jih ne dobijo. Pač pa je oblast sestradanemu seljaku vedno za petami in za vsak izraz nezadovoljnosti mu naprti proces radi »upora«, »proti-državnosti« itd. Takih procesov je bilo po Dalmaciji že nad 10.000.

Nesreča radi burje. Po Primorju nimajo samo sneženih metežev ampak tudi vetrovne burje. Dne 25. t. m. sta šla v bližini Bakra dva dalmatinska trgovca ob železniški progi. Radi sneženega meteža nista dobro videla, radi burje pa ne slišala prihajajočega vlaka. Ko je privozil vlak vstrič obeh mož, je potegnil veter s tako silo, da je vrgel oba pod vlak, ki ju je popolnoma razmrcvaril.

Potresi v severni Dalmaciji. Okolice Šibenika in otoke v severni Dalmaciji potresi letos izredno pogosto vznemirjajo. V zadnjih šestih tednih beležijo v teh krajih nič manj nego 84 potresov, katerih je bilo par precej močnih. Škode niso povzročili znatne in tudi prebivalstvo se je že na nje privadilo in umirilo, videč, da niso nevarni. Zadnje dni so se taki pogosti lahki potresi pojavili tudi v okolici Beograda.

Iz Prekmurja.

Birma se v Prekmurju prične 4. maja t. l. in sicer najprej v Dolnji Lendavi. Vršijo se že obširne predpriprave.

Dolnjelendavski Slovenci so se obrnili ponovno na presv. g. škofa, da uvede v Dol. Lendavi čimprej slovensko pridigo. Dosedaj se je pridigovalo edino madžarski. Dol. lendavska župnija ima okrog 12.000 vernikov, med temi nad 3.000 Slovencev.

Poročil se je v Dol. Lendavi v soboto, dne 23. t. m. priljubljeni sodnik dr. Rihard Tomšič z gđ. Jolanko Hadrovič. Obilo sreče!

Državno pravdnstvo v Mariboru je obtožilo 32 obdolžencev iz Bistrice, ki so sumljivi uboja dveh žandarjev. Zadeva pride še le pred prihodnjo porotno zasedanje.

Radičeva agitacija. V sredo in četrtek preteklega tedna so se pojavili v Prekmurju Radičevi agitatorji, ki so v večjih vaseh priredili zaupne sestanke. Udeležili so se jih največ Madžari, ki so vpraševali te hrvatske gospe: zakaj niso prišle njihove občine, kakor jim je bilo obljubljeno pred volitvami, pod Madžarsko.

«Istina — Igazság» se je imenoval list, ki je izhajal v Dol. Lendavi. Izšlo ga je le nekaj števk. Bil je glasilo radikalne stranke za Prekmurje. Njegov urednik, znani bivši boljševiški komisar Lajoš Halasz je bil z odlokom vlade iz naše države izgnan. — Prvaki radikalne stranke se zelo hudujejo nad to polomijo.

Spominjajte se Dijaške večerje!

Iz Maribora.

Kristanova «Produkcija» in mariborski župan. — Opisali smo že, kako famozni Anton Kristan snuje novo zadrugo «Produkcijo» in na kako siabe sprejeme naleteti tam, kjer so socialistične organizacije še držijo ter se upirajo razkrojevalnemu početju raznih sebičnejšev. Mariborski souzugi so primerjali Kristana z »ničredno žensčino, ki se klati in zopet priklati«, a vendar nimajo dovolj moči in poguma, da bi tudi iz svoje srede pometali Kristanove zaupnike in pomočnike. Kristan je bil že parkrat v Mariboru ter je tudi tu snoval s svojimi zaupniki pristaši — «Produkcijo». Prvi, ki se ga je oklenil, je bil župan gospod Grčar in če socialisti sedaj po svojem glasilu še toliko zmerjajo in pobijajo Kristana, si le ne upajo prijeti Grčarja kot sotrudnika njegove «Produkcije». Grčar ima sploh srečo z medlimi pristaši stranke, ki ga je izvolila in za katero se ne briga, odkar je župan. Če mu rečejo: tako, napravi en drugič, če mu rečejo: odstopi, on ostane in če sedaj vsi od «Volksstimme» do «Socialista» zmerjajo Kristana in njegovo «Produkcijo», jo on lepo mirno snuje ter pripravlja tudi za sebe pozicijo, ko bo enkrat konec županovanja. Dokler je še župan, bi si rad oskrbel za to potrebno in pripravne lokale in sicer v sami mesni hiši. Magistrat sicer sam nima dovolj prostorov ter plačuje tudi najemnino za več prostorov, a župan Grčar bi le rad v sami mestni hiši namestil neko posojilnico, ki bi s časom pod njegovim vodstvom postala podružnica Kristanove «Produkcije». Smo radovedni, če mariborski socialisti vse to vidijo in če imajo od svete jeze, ki se zliva proti Kristanu in njegovi «Produkciji», tudi nekaj za župana Grčarja.

Odborova seja SLS za V. okraj se vrši v četrtek ob 7. uri zvečer v tajništvu.

Občni zbor Ljudske univerze se je vršil dne 25. t. m. V odbor so izvoljeni: predsednik inž. g. Kukovec, podpredsednik prof. dr. Kovačič, tajnik prof. Ivan Favaj, namestnik B. Borko, blagajnik Zoržut, namestnik Ljud. Pucelj, odborniki: Čaks Valentin, Ošlak Josip in Obršnel Franc. Mariborska Ljudska univerza je priredila od januarja 1922 do 18. februarja t. l. 80 predavalnih večerov.

Ognjenik Vezuv in mesto Pompeji je predmet XVII. predavanja Prosvetnega kartela v Mariboru, ki bo v petek dne 29. t. m. ob pol 8. uri zvečer v Lekarniški ulici št. 6. Predava ponovno gospod mensig. dr. Anton Medved, ki je žel za svoja petkova izvajanja o potovanju v Rim obilo priznanja. Vabimo somišljenike, da ne zamude prilike priti poslušat v obilnem številu to izredno zanimivo predavanje.

Prvo delavsko konzumno društvo v Ljubljani naznanja, da se vrši v nedeljo dne 2. marca popoldne ob 5. uri v dvorani v Lekarniški ulici redna letna skupščina za člane prodajalne Maribor in Studenci. Poročal bo gospod ravnatelj A. Koemur. Udeležba za vse člane obvezna. Dostop imajo tudi nečlani.

Podružnica Jugoslovenska Matice v Mariboru naznanja, da se vrši IV. redni občni zbor v ponedeljek, dne 3. marca v restavracijskih prostorih Narodnega doma. Odbor.

Družabni večer! Kakor že objavljeno, se priredi v soboto, dne 1. marca t. l. z začetkom točno ob 20. uri v Gambrinovi dvorani. «Družabni večer» v dobrobit ponesrečenemu stražniku Kralj Lovrencu in njegovi bedni družini. Sodeluje priljubljena domača godba in pevsko društvo «Jadrana». Maskam je vstop zabranjen. Iz finančnih razmer se ne bo razpošiljalo posebnih vabil. Za obilno udeležbo se priporoča odbor.

Delavsko pevsko društvo «Enakost» v Studencih priredi dne 2. marca 1924 pevski koncert v gostilniških prostorih F. Stibelj gostilna «Triglav» v Studencih. Po končanem sporedu prosta zabava. Blagajna se odpre ob pol 19. uri. Začetek ob 19. uri. Za obilen obisk prosil — odbor.

Cercle francais priredi v nedeljo, dne 2. marca, ob šestnajstih in pol v Vesni družabni večer z malim zabavnim programom in čajem za svoje člane in po njih povabljenih goste. Radi priprave čaja in peciva prosil odbor, da se prijavi udeležba v petek, dne 29. februarja ali v soboto, dne 1. marca v društveni čitalnici (drž. gimnazija, pritičje na levo) med 17. in 19. uro. Prispevek za čaj za osebo 10 dinarjev.

Specialist za ženske bolezni in porodn. dr. Benjamin Ipavc v Mariboru, Gosposka ulica 46 zopet redno ordinira.

Tedenski izkaz o nalezljivih boleznih v mestnem okolišu mariborskem od 17. do 23. februarja. Griža ostalo 1, novih 0, ozdravlji. 1, umrl 0, ostane 0. Škrlatinika ostalo 5, novih 1, ozdravlji. 1, umrl 0, ostane 5.

Za Dijaško večerjo v Mariboru se je na gostiji gosp. Bučarja v Studencih pri Mariboru podarilo 20 Din. — Posnemanja vredno!

Prošnja za pomoč! Siromašen družinski oče, ki ima bolano ženo in kopico nepreskrbljenih, na pol golih otrok, sam pa je brez zasluzka, ker je lanskega leta izgubil nogo, se obrača na usmiljena srca s prošnjo za podporo. Darovi naj se pošiljajo na Jurija Kolarič, Vojašniška ulica 21.

Dr. Josip Tosi.

V spomin 100 letnice njegovega rojstva. Sp. Fr. Kovačič.

Čisto posebne naše politične, kulturne in cerkvene razmere so nanesle, da so mnogi naših nadarjenih sinov, ki so se zavedali svojega slovenstva, vendar tujcem v prid razvijali svoje zmožnosti. Tako je tudi pod-

rejenost slovenskega dela Štajerske med Muro in Dravo pod tujo, sekovsko škofijo zanesla mnogo naših odličnih sinov v nemško službo. A mi jih pozabiti ne smemo, ker so odličili naše ime pred širjim svetom. Med take naše odličnjake spada Svečičan dr. Josip Tosi (tako se je sam podpisoval).

Njegov oče Jakob je bil rojen v župniji Berceti blizu Parme v Italiji 9. novembra 1789 ter je ostal v očetovski hiši do oktobra 1809, ko je moral k Napoleonovi vojski. S francoskimi četami je prišel na Štajersko in po odhodu Francozov je ostal v Svečini, ki mu je postala druga domovina. Tu se je seznanil s slovenskim dekletom. On sicer takrat ni znal besedice slovenski, ona pa ne italijanski, toda ljubezen ima svoj mednarodni jezik.

Jakob «Tossy» (tako svečinska poročna knjiga), 33 letni zakonski sin Antonija Tosija, kramarja in njegove žene Epifanije Fertinal, stanujoč v Slatini, svečinske župnije št. 28 se je poročil 20. maja 1823 z 29 letno Marijo Ratč (ali Rotič), zak. hčerjo Andreja Ratča, viničarja v Račah, gomilske župnije in njegove žene Ane, roj. Brus. Prvi otrok, ki se je rodil iz tega zakona, je bil naš Josip, rojen 27. februarja 1824. v Slatini št. 41 svečinske župnije. Krstil ga je takratni svečinski kapelan Josip Spindler. Istotam so bili rojeni še naslednji otroci: Marija 1. avgusta 1827, Alojzija 21. aprila 1836, ki je še leta 1913 živela v Gradcu. Potem so se preselili v Novine v župniji St. Ilija v Slov. gor., kjer je oče kupil malo posestvo in se sčasoma precej opomogel. Semkaj je pozneje rad zahajal na oddih Josip, ko je bil že profesor v Gradcu in na Dunaju. Stari ljudje so se še pred 10. leti spominjali, da je bil mali Josip za svinjskega pastirja pri takratnem svečinskem župniku Flucherju. V Tosijevi hiši je bil občevalni jezik samo slovenski in se je tudi Josip vedno zavedal kot Slovenca; leta 1845 ga kot bogoslovca zasledimo med naročniki na Krempljeve «Dogodivšine».

Eden njegovi bratov je postal krojač, a pozneje celo skriptor v vseučilišni knjižnici v Inomestu, od ondot je prišel v Pariz, potem v London, končno celo v Avstralijo in Ameriko, kjer je postal damski krojač in se oženil z neko Američanko, s katero je imel dve hčeri. Od teh je ena postala vzgojiteljica v neki grofovski rodbini na Ogrskem, druga je živela na Angleškem v Liverpoolu in je pozneje prišla obiskat svojih sorodnikov na Štajersko. Sorodniki so se drug drugega gledali, razumeti pa se niso mogli.

Župnik Flucher je spoznal nadarjenost svojega pastirka pa ga je spravil na gimnazijo v Maribor. Mariborsko gimnazijo je pohajal med l. 1834—1840. Imel je vseskozi izvrstno klasifikacijo. Že v 4. gimnazijskem razredu je gladko govoril latinščino. Ob koncu njegovih gimnazijskih študij v Mariboru je rekel profesor Puff: Mariborska gimnazija ima tri zvezde: prva je Miklošič, druga Toplak, tretja Tosi. Iz Maribora je odšel v Gradec, kjer je izdelal logiko in fiziko. Ko je študiral logiko, je nadvojvoda Ivan razpisal nagrado za tistega dijaka, ki bi najlepše opisal ptice. Tekmovali so najboljši dijaki iz zelo odličnih rodov, a vse je prekosil Tosi. Profesor, ki je ocenjeval nalogo, je bil čisto očaran in je rekel: Noben profesor bi ne mogel lepše opisati ptic, kakor jih je Tosi. Za časa svojih graških študij je Tosi mnogo stradal in zmrzoval. Bil je reven, za beračenje ni bil ustvarjen, da bi si z inštrukcijami kaj zaslužil, za to pa njegov živahen temperament ni imel dovolj potrpežljivosti.

Bil je ob enem izvrsten plavač in strasten hribolazec. Ko je bil vpisan v fiziko, je v poletnem času redko kdaj bil v Gradcu. Potikal se je po gornještajerskem gorovju in nabiral kamenje. Hrano in stanovanje je dobival po župniščih, kjer so župniki prijazno sprejemali žibavnega in zanimivega študenta. Profesorji v Gradcu so kajpada opazili njegovo odsotnost, zlasti profesor občne zgodovine ga je vzel na muho. Kje je vendar Tosi? je vpraševal uro za uro. Sklenil je trdno, da pri izpitu kaznuje njegovo potepuštvu in ga vrže. Prišel je dan izpita. Profesor si je nalašč izbral taka vprašanja, katerim bi ne bil kos niti najboljši dijak. A kako se je profesor čutil, ko mu je Tosi z lahkoto kakor iz rokava tresel odgovore na njegova vprašanja. «Vidim, da zgodovino popolnoma obvladujete», je rekel profesor in mu dal odličan red, zato pa mu je v rubriko o obiskovanju predavanj zapisal noto: zelo zanikern.

Ker je kazal nenavadne talente za naravoslovje, sta ga profesorja Hattmajer in Unger nagovarjala, naj gre po dovršeni fiziki v rudarsko akademijo v Semnici. Sam nadvojvoda Ivan mu je zagotovil obilno štipendijo. Laskava ponudba je bila zelo vabljiva, Tosi se je nekoliko pomišljal, a končno se je odločil za duhovski stan, kamor se je čutil poklicanega. Stopil je tedaj leta 1844 v graško bogoslovnico, kjer je kmalu postal ljubljene svojih tovarišev in profesorjev. Vsi so občudovali njegovo izredno nadarjenost. Tudi najtežje predmete se je naučil samo iz poslušanja profesorjevega predavanja. Pomnež je imel nenavadno dober. V spalnici je zvečer tovarišem pripovedoval povesti iz tisoč in ena noč, ki si jih je natančno zapomnil iz gimnazijskih let. Učni čas je porabljal za učenje jezikov. Po končanem drugem letu teologije se je napotil v Rim in sicer peš, s potno torbo na rami in dežnikom v roki. Do Trsta se je oglašal v župniščih, kjer je dobil hrano in prenočišče. Bolj trdo je šlo v Italijo. Perilo si je med potom sam pral, ko se je kopal, obutalo si je obesil čez rame, da ne bi prišel v Rim z raztrganimi šolnji. Po goldotrajnem potovanju in stradanju je končno prišel v Rim, a meseca oktobra je bil že zopet v Gradcu, izstradan in suh kakor treska, od južnega solca ožgan kakor dimnikar. Najboljših vtisov pa menda ni prinesel iz Rima, ker pozneje ni maral kaj pripovedovati o tem potovanju.

Dne 21. avgusta 1846 ga je škof Roman Zängerle posvetil za mašnika. Kot tretjeletnik ni mogel biti posvečen, ker je bil še premlad.

Služil je potem nekaj časa na raznih kaplanijah, zlasti pri Sv. Rupertu ob Rabi. Kot kaplan je pri svojih izrednih talentih imel premajhen delokrog. Doma ga ni držalo, lazil je vedno po hribovju. Naposled se je zavzel zanj profesor Robič, cerkveni zgodovinar, in ga priporočil škofu Otmarju Rauscherju, da ga je poslal na višje nauke na Dunaj, kjer je 26. maja 1852 postal doktor bogoslovja. Kmalu potem je postal namestni in potem redni profesor dogmatike na graški univerzi, kjer je 1853—1856 za profesorjem Robičem imel tudi predavanja v slovenskem jeziku na teološki fakulteti. Po zneje je bil poklican na Dunaj kot profesor dogmatike. Kot profesor v Gradcu in na Dunaju je rad zahajal v svojo domačijo, posebno rad se je mudil pri gostoljubnem emureškem župniku Francu Ruedlu, kamor sta prihajala tudi dr. Muršec in prof. Robič.

Tu je nekoč Tosi opazil, da visi na trti ob župnijskem zidu krasno grozdje. Župnik ga je s posebno skrbjo čuval, ker ga je hotel poslati v dar neki vojvodinji. Nekega dne je pa Tosi vse to grozdje do zadnjega zaberka — pozobal. Župnik je bil nevoljen, Tosi pa je zbijal šale in kmalu je župnik pozabil na pozobano grozdje.

Leta 1871 je postal kanonik pri Sv. Štefanu na Dunaju, a te časti ni dolgo užival. Umrli je v najlepši moški dobi 14. maja 1875. Njegov nagrobnik ima pomemben napis: V revščini rojen, v revščini živel, pa ni reven umrl.

Tosi je bil krasne telesne postave, srednje visok, bolj mršav, nenavadno močnih kosti, izboren pešec, da ga ni mogel kdobodi dohajati. Lase je imel temne, oči modre, lice belo z zardelimi jabolčicami; nosil je naočnike. Izgovor mu je bil nenavadno lep in razumljiv.

Pisal je mnogo v «Oesterr. Vierteljahrsschrift für katholische Theologie». Njegovo najznamenitejše delo je pa razlaganje Syllaba Pija IX. Tako duhovito ni noben pisatelj razložil tega epokalnega dokumenta.

Najintimnejši prijatelj Tosi je bil bivši župnik pri Sv. Ani na Aigenu, naš rojak Josip Slavič. Po njegovih zapiskih, ki jih je svojčas izročil arhivu Zgodovinskega društva rajni svečinski župnik Vid Janžekovič, je sestavljen tudi ta spis v stoletni spomin našega duhovitega rojaka.

Aj sem že obnovil naročnino!

NAROČNINA «STRAŽE» ZA L. 1924.

«Straža» stane celo leto	80 Din.
pol leta	40 Din.
četrt leta	20 Din.
mesečno	7 Din.

Naročnina se naj pošlje na upravništvo «Straže» v Mariboru. Najboljše je, da se vsak posluži položnice.

Stara trgovina, tik farne cerkve v prometnem, lesnem kraju se da v najem. Pismena vprašanja pod «1500» na upravo «Straže». 149

Učence, iz poštene rodbine, veččega slovenščine in nemščine, ki je z dobrim uspehom dovršil trirazredno meščansko šolo, sprejme v uk za zvonolivarstvo: Inž. J. in H. Bühl, zvonolivar, Maribor, Motherjeva ulica 15. 137

Kolarski vajenec z dobrim spričevalom se takoj sprejme. Josip Stajnik, kolarski mojster, Maribor, Jugoslovanski trg 3. 146

Samostojnega, neoženjenega mlinarja išče Franc Lebarič, mlinar v Zg. Sv. Kungoti. 145

Ka-a-aj? Vi niste še čitali knjige «Babilonska uganka»? Dobi se v vseh knjigarnah.

Hiša, enonadstropna, z velikim vrtom, blevom, skladiščem in vsemi udobnostmi na glavni cesti, v neposredni bližini glavnega kolodvora, je na prodaj. Naslov v upravi. 114 3—1

Velika izbira sukna za ženine in neveste, tiskovine, platna vseh vrst itd. se dobi po znižanih cenah pri J. Trpin, Maribor, Glavni trg 17. 49 10—1

Mala usnjarna (Lederei), pol ure od Maribora, devet oralov zemljišča, majhen vinograd, sadonosnik, hiša, majhen vinograd, sadonosnik, hiša, spredaj enonadstropna, klet, usnjarna z bazeni, cemetnimi kadmi, vse v dobrem stanju, gospodarsko poslopje s hlevom in prešo, svinjak, se prodaja ali da tudi v najem. Se lahko takoj vseli in začne obratovati. Vprašati pri lastniku: Pergler, Maribor, Mlinska ulica 44. 74 6—1

Premog, iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1-I. 107

Dr. Andrej Veble

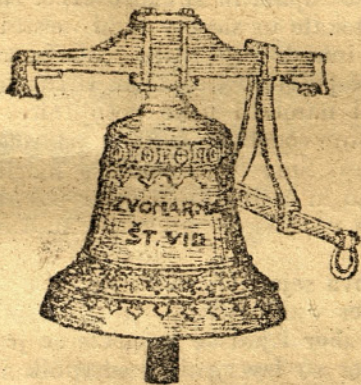
si usoja naznaniti, da je preselil svojo odvetniško pisarno iz Sv. Lenarta v Sl. gor.

v Maribor,

Aleksandrova cesta 6, prvo nadstropje.

Maribor, dne 18. svečana 1924.

ZVONARNA IN LIVARNA

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

vliva

BRONASTE ZVONOVE

v vseh velikostih za župne cerkve, podružnice in kapele po najnižji cenah.

Kupuje stare in razbite zvonove po najvišjih cenah.

Dežne poniave

za vozove in konje, gamaše, nahrbtnike, potne kovčke in torbice,

gonilne jermene

v vseh širinah l. t. d. priporoča

Ivan Kravos, Maribor

Aleksandrova cesta 18
Slomškov trg 6.

CUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vlitno, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter.

Maribor, Dravska ulica 15. Zamenjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s kovinskimi odpadki in vlitino.

Halo! Halo!

Vedite, da kupite razno manufakturno in razno drugo blago, kakor tudi volnena in svilna mlinska sita najceneje v trgovini

MARTIN ŠUMER, Konjice. Slovenija. 737 50—1

Sarilol

Opozarjam, da nisem nikogar pooblastil, ki bi v mojem imenu sprejemal naročila ali denar. Karl Karner, Maribor, Slov. ulica 3. 279

Štite „Stražo“

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Klobuke

perilo

čevlje

dežne plašče, dežnike, nogavice, kravate itd. kupite najceneje pri

Jakobu Lah, Maribor, Glavni trg 2.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Naznanilo.

Vljudno naznanjam, da začnem oddajati dne 23. februarja 1924 svojo kot izborni priznani

črno (Bock) pivo

v predvojni kakovosti in vabim k številnemu naročilu.

Tomež Götz

pivovarna Maribor.

Za dolge in puste zimske večere kupujte knjig

„Cirilove knjižn'ce“ Dosedaj izšlo 7 knjig

Dobite jih po zelo nizki ceni v prodajalni

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU

„SIRANA“

Preradovičeva 5 ZAGREB Preradovičeva 5
Brzjavljeno: «Sirana» Zagreb.

Edina in največja specialna trgovina raznih inozemskih in domačih sirov v Jugoslaviji.

Vedno na skladišču ravno importiranih švicarskih, italijanskih, francoskih in holandskih sirov kakor:

Gorgonzola, Rochefort, Eidammer, Bellpaese, Parmesan, Formaggio — Salame itd.

Najnižje dnevne cene.

Zahtevajte cenike.

KUPUJEN

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHKE, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU

PRIPOROČA SLEDEČE MOLITVENIKE:

a) Za otroke:

Kvišku srca, 35, 36, 47 D.

Rajski glasovi, 58, 62 D.

Prijatelj otroški, 7,50, 8,50 D.

b) Za odrasle:

Bogomila, 22, 25 D.

Pobožni kristjan, 15 D.

Češčena Marija, 47, 52 D.

Nebesa naš Dom 68, 80, 90 D.

Venec pobožnih molitev, 40 D.

Venec pobožnih pesem, 15 D.

Sv. Pismo, Evangeliji in Dejanja

apostolov 12 D.

Kvišku srca! Pesmarica (zl. obr.) 15 D.

Premišljevanja za celo leto I. in II. del, 32 D.

Družba vednega češčenja. Dve molitveni uri, 3 D.

Kratko navodilo za pobožnost M. B. Kraljice src, 6 D.

Vir življenja, 29, 41 D.

Bog med nami, 20 D.

Vечно življenje (rdeča obreza) 24 D, (zlata obreza) 33 D.

Nebeška hrana I. in II. del, 29 in 41 D.

Priprava na smrt, 29 D.